

Verordeningen m.b.t. Rooms Katholieke kerkfabrieken

Inhoudsopgave

Verordeningen m.b.t. Rooms Katholieke kerkfabrieken.....	1
De twee eerste artikelen van dit decreet	1
Art. 1. De fabrieken, welker instelling bij art. 76 der wet.....	1
Art. 2. Iedere fabriek zal zijn zamengesteld uit een fabriek.....	1
De tweede afdeeling stelt een bureau van kerkmeesters daar.....	1
Het derde hoofdstuk des gemelden decreets houdt omstandige bepalingen in.....	2
Het vierde hoofdstuk handelt van de lasten der gemeenten.....	2
Het vijfde hoofdstuk handelt van de kathedrale kerken.....	2
Als bijlagen tot bovengemeld dekreet	3
Een koninklijk besluit van 27 October 1825, N°. 103.....	3

5 - Dezer dagen heeft alhier het licht gezien eene zeer nuttige en niet onbelangrijke verzameling der hier te lande bestaande verordeningen voor de kerkfabrieken bij de Rooms-Katholijken, welke verzameling bijzonder doelmatig is voor heeren geestelijken, vermits het hen daaruit duidelijk blijkt welke decreten, welke besluiten, voorschriften en verordeningen zij, in dit opzigt, in het oog te houden hebben.

10 Uit deze verzameling blijkt, dat de geheele wetgeving op dit stuk voornamelijk berust op een keizerlijk decreet van den 30sten December 1809, vervat geweest in het Bulletin des Lois van dien tijd en getiteld: » betrekkelijk de kerkfabrieken bij de Rooms-Katholieke gemeenten.»

15 De twee eerste artikelen van dit decreet

bevatten den grondslag van al deszelfs verdere uitgebreide bepalingen, en luiden als volgt:

20 Art. 1. De fabrieken, welker instelling bij art. 76 der wet

van den 18den Germinal 10de jaar is voorgeschreven, moeten waken voor het onderhoud en de instandhouding der kerkgebouwen; zij beheeren de liefdegiften en goederen, – bij de wetten en reglementen toegestane renten en ontvangsten, den geldelijken onderstand door de gemeenten bijgedragen, en in het algemeen, alle fondsen, bestemd voor de uitoefening der eeredienst;

25 – zij zullen eindelijk die uitoefening en de handhaving van derzelve waardigheid in de kerken, waaraan zij verbonden zijn, bevorderen, door de daartoe benoodigde uitgaven te regelen en de middelen om daarin te voorzien te verzekeren.

30 Art. 2. Iedere fabriek zal zijn zamengesteld uit een fabriek

, raad en uit een bureau van kerkmeesters.

35 Bij de eerste afdeeling van hetzelfde decreet wordt een fabriekraad daargesteld. Aan de overweging van dien raad zijn onderworpen:

1°. de begroting van de kerkfabriek;

2°. de jaarlijksche rekening van haren penningmeester;

35 3°. de bestemming van het overschot der inkomsten, van het bedrag der instellingen en giften, en de wederbelegging der afgeloste kapitalen;

4°. alle buitengewone uitgaven boven de *vijftig franken* (vijfentwintig gulden) in de parochien die minder, en van *honderd franken* (vijftig gulden) in de parochien die meer dan duizend zielen bevatten;

40 5°. de regtsgedingen waarin de kerkfabrieken, als aanleggers, of verweerders, moeten optreden, de contracten van erfpacht of van lange huur, de vervreemdingen of ruilingen, en, in het algemeen, alle onderwerpen, die de grenzen van gewoon beheer der goederen van minderjarigen te buiten gaan.

45 De tweede afdeeling stelt een bureau van kerkmeesters daar

, hetwelk is zamengesteld: 1°. uit den pastoor of desservant van de parochie of succursaal, die daarvan voortdurend en van regtswege lid zal zijn;

2°. uit drie leden van den fabriekraad. De pastoor of desservant zal de eerste plaats bekleeden en zich kunnen doen vervangen door een zijner vicarissen. Dit bureau, hetwelk ten minste eenmaal in iedere maand vergadert, zal de begroting van de kerkfabriek ontwerpen en de zaken voorbereiden, die in de fabriekraad ter tafel moeten worden gebracht. Het zal tevens belast zijn met de uitvoering der besluiten van den fabriekraad en met het dagelijksche beheer der tijdelijke belangen van de parochie.

50 – De kerkmeesters zijn verplicht te waken dat alle fundatien getrouw worden gekwet

55 en uitgevoerd, overeenkomstig den wil der stichters, zonder dat de gelden tot andere einden worden gebezigd.

Een uittreksel uit het register der titels, bevattende de fundatien, die gedurende den loop van het kwartaal volbragt moeten worden, zal in de sakristij, bij den
60 aanvang van de vierendeeljaars, worden opgehangen, met vermelding van den stichter en van den geestelijke, die de diensten van elke fundatie zal volbrengen, de pastoor of desservant zal, op het einde van elk kwartaal, aan het bureau der kerkmeesters verslag doen der, in den loop van dat vierendeeljaars, gekweten fundatien.

Het derde hoofdstuk des gemelden decreets houdt omstandige bepalingen in

65 , betreffende het beheer der goederen van de kerkfabriek.

De tweede afdeeling handelt meer bepaaldelijk van de rekeningen. Jaarlijks zal door den penningmeester rekening worden afgelegd.

– De bisschop zal een' kommissaris kunnen benoemen, om in zijnen naam tegenwoordig te zijn hij liet doen van de jaarlijksche rekening; maar zoo die kommissaris een
70 ander is dan een groot vicaris, zal hij niet kunnen bevelen ten aanzien van de rekening, maar alleen proces-verbaal mogen opmaken wegens den staat van de kerkfabriek en wegens de levering voor in de herstelling aan de kerk benoodigd.

– In allen geval, zullen de aartsbisschoppen en bisschoppen, bij het doen der kerkvisitatie, of ook hunne vicarissen-generaal, zich al de rekeningen, registers en
75 inventarissen kunnen doen voorleggen en den staat der kas opnemen,

– Wanneer de penningmeester in gebreke mogt blijven om zijne rekening ten bepaalden tijde in te dienen, en het batig saldo derzelve aan te zuiveren, zal zijn opvolger verplicht zijn om uiterlijk binnen eene maand, de noodige maatregelen te nemen, ten
80 einde hem daartoe te noodzaken; zullende, bij gebreke van dien, de keizerlijke procureur (procureur des konings) hetzij ambtshalve, hetzij op aangifte van een der leden van het bureau of van den fabriekraad, hetzij op order door den bisschop, in den loop der kerkvisitatie uitgevaardigd, gehouden zijn der rekenpligtigen te vervolgen voor de regtbank van eersten aanleg en hem te doen veroordeelen tot betalen van het batig saldo, tot het doen regelen van de betwiste posten, of tot het afleggen
85 zijner rekening, indien dit nog niet heeft plaats gehad, alles binnen zeker alsdan te bepalen tijdsbestek, en om, bij faute van dien, na het verstreken zijn van den bepaalden termijn, voorloopig ten voordeele van de kerkfabriek, eene som te betalen, gelijkstaande met de helft der gewone ontvangst van het vorige jaar, onverminderd de andere vervolgingen.

90 **Het vierde hoofdstuk handelt van de lasten der gemeenten**

, met betrekking tot de eeredienst.

Deze lasten bestaan in de navolgende:

1°. Om de ongenoegzaamheid der inkomsten van de kerkfabriek tot kwijting der bij art. 37 van het decreet vermelde lasten aan te vullen.

95 2°. Om aan den pastoor of desservant eene pastorij, of zoo er geene pastorij is, eene woning, of, bij gebreke van pastorij en woning, eene schadeloosstelling in geld te verschaffen.

3°. Om bij te dragen in de groote herstellingen der gebouwen, die voor de eeredienst
100 gebezigd worden. Wanneer de gemeenten verplicht zijn, om de ongenoegzaamheid der inkomsten van de kerkfabrieken voor de beide eerstgemelde behoeften aan te vullen, zal de begroting der kerkfabriek ter tafel gebracht worden van den gemeenteraad, tot dat einde behoorlijk zamengeroepen, om daarover naar eisch te beraadslagen. Het besluit des gemeenteraads zal aan den prefekt (gouvnr.) moeten worden toegezonden, die het aan den bisschop zal mededeelen, om daarop deszelfs advies te geven. Indien
105 de bisschop en de prefekt (gouverneur) in gevoelen verschillen, zal de een zoowel als de ander, daarvan verslag kunnen doen aan den minister (directeur-generaal) van eeredienst.

Wanneer de inkomsten der gemeente ontoereikend zijn, zal de gemeenteraad in
110 overweging nemen door welke middelen, volgens de voorschriften der wet, in die uitgave zal kunnen worden voorzien.

Het vijfde hoofdstuk handelt van de kathedrale kerken

, de bisschoppelijke huizen en de seminariën.

– De fabrieken der Metropolitane en Kathedrale kerken zullen bij voortduring
115 zamengesteld zijn en beheerd worden, overeenkomstig de bisschoppelijke reglementen, bij dekreten bekrachtigd.

– Al de bepalingen wegens de kerkfabrieken der parochien zijn, wat het inwendige beheer betreft, mede toepasselijk op de fabrieken der Kathedrale kerken.

– De departementen (provinciën) begrepen in een bisdom, hebben, ten aanzien van de fabriek der Kathedrale kerk, dezelfde verplichtingen, als de gemeenten ten opzigten
120 van de fabrieken der Parochiale kerken.

– De laatste bepaling, in evengemeld dekreet voorkomende, luidt als volgt:
»De fundatiën, giften of erfstellingen aan de Kathedrale kerken, zoo wel als die aan de seminariën vermaakt wordende, zullen aanvaard worden door den bisschop, behoudens Onze magtiging in Onzen staatsraad te verleenen, op het rapport van onzen Minister van Eeredienst.»

125

Als bijlagen tot bovengemeld dekreet

zijn in de gezegde verzameling gevoegd, en daar achter geplaatst onderscheidene koninklijke besluiten, sedert 1816, over dit onderwerp genomen, onder welke men telt:

130

Een van 1°. Julij van dat jaar, waarbij Gedeputeerde Staten der Provinciën bevoegd verklaard worden om de beheerders van openbare instellingen te magtigen tot sommige daden van buitengewoon beheer.

135

Een van 16 Julij deszelfden jaars, waarbij Gedeputeerden Staten der provinciën bevoegd verklaard worden, tot het beschikken op verzoeken wegens remissie of vermindering van pacht, aan openbare, instellingen verschuldigd.

Een van 21 October 1818, houdende gelijke bevoegdverklaring om de beheerders van openbare instellingen te magtigen tot het aanvaarden van zekere giften en erfstellingen.

Een van 16 Augustus 1824, houdende dat de kerkbesturen en kerkelijke administratiën geene beschikkingen kunnen nemen omtrent onderwerpen, waarvan de bezorging hun niet uitdrukkelijk bij de bestaande wetten reglementen of verordeningen is opgedragen. Dit koninklijk besluit houdt onder anderen de volgende bepalingen in, welke algemeen in het ooghouding wenschelijk ware:

140

art. 1. alle kerkbesturen en kerkelijke administratiën zullen zich zorgvuldig wachten van eenige bestellingen of beschikkingen te maken, omtrent onderwerpen, waarvan de bezorging hen niet uitdrukkelijk bij de bestaande reglementen, orders of instructies is opgedragen.

145

– Art. 2. Zonder daartoe alvorens onze toestemming te hebben verkregen, zal het niet geoorloofd zijn om nieuwe kerken of gebouwen, lot de oefening van de openbare eeredienst bestemd, te stichten of op te bouwen, nochtan, om de reeds bestaande te herbouwen of van dezelve eene veranderde inrigting te geven; maar zullen de kerkbesturen zich enkel moeten bepalen tot de welken van noodzakelijk onderhoud, die de instandhouding der gebouwen mogt vorderen.

150

(Bij koninklijk besluit van 25 Maart 1828, is het departement van de Roomsche Katholieke eeredienst gemagtigd, om te beschikken op alle aanvragen van Roomsche Katholieke gemeenten, tot den opbouw en den herbouw van, en het maken van veranderingen aan kerkgebouwen).

155

– Art. 3. Bij de aanvragen om onze toestemming tot de stichting, den opbouw, den herbouw of het veranderen der inrigting, mitsgaders tot het doen ten uitvoer brengen van andere werken, dan die van het noodzakelijk onderhoud der kerken en gebouwen, tot oefening van de openbare eeredienst bestemd, zal moeten gevoegd worden eene opgave van de daartoe vereischte kosten en van de middelen, welke voorhanden zijn, om de kosten te kunnen bestrijden.

160

– Art. 4. Zonder daartoe alvorens Onze toestemming te hebben verkregen, zal het niet geoorloofd zijn, om eenige nieuwe kerkelijke gemeenten op te rigten of in te stellen. Bij de aanvraag om onze toestemming zal moeten gevoegd zijn, eene opgave der benodigde kosten en de fondsen, waaruit die zullen worden bestreden.

165

– Art. 5. Even min zal het geoorloofd zijn, om, zonder daartoe Onze toestemming of de toestemming der openbare magten, die Wij zullen goedvinden daartoe aan te wijzen, te hebben verkregen, uit de kerken weg te breken, te vervoeren of te vervreemden, of te om zich eenige andere beschikking te veroorloven, met opzigt tot de in de kerken geplaatste voorwerpen van kunst of geschiedkundige gedenkstukken, van welken aard die ook zouden mogen zijn, voor zoo verre zij niet toebehooren aan bijzondere genootschappen of bijzondere personen.

170

175

Een koninklijk besluit van 27 October 1825, N°. 103

, betreft het tijdig vragen der vereischte magtiging tot aanvaarding van giften en erfstellingen, aan openbare instellingen vermaakt. Dit besluit bepaalt, onder andere dat geene autorisaties tot het aanvaarden van schenkingen onder de levenden, of bij testament; ten behoeve van kerk en armgestichten of andere inrigtingen van de zoogenaamde doode hand, voortaan zullen verleend worden, zoo de aanvragen tot bekoming dier autorisaties niet zijn ingediend, binnen één jaar, na de dagteekening der akte van donatie, voor zoo veel de schenkingen onder de levenden betreft, en van één jaar, na de inlevering der memorie van aangifte voor het regt van successie voor zoo veel de legaten of erfmakingen aangaat.

180

185

Een koninklijk besluit van 15 April 1835 N°. 85, waarbij gedeputeerde Staten der provinciën bevoegd verklaard worden, om de beheerders van openbare instellingen te magtigen tot het voeren van regtsgedingen.

190 – Een koninklijk besluit van den Kielen November 1837 N°. 72, genomen op een aantal rapporten van het departement voor de zaken der Roomsch-Catholijken eeredienst, allen strekkende hoofdzakelijk tot behandeling der vraag:

» Of het keizerlijk decreet van den 30sten December 1809, om
» trent de Roomsch-Katholijken kerkfabrieken, behoort te wor-
» den nagekomen in de gemeenten van het Zeeuwsch gedeelte
195 » des Bisdoms van Gent?»

– alsmede naar aanleiding van een aantal vroegere besluiten, waarbij als beginsel werd aangenomen, dat de bepalingen, vervat in het voorschreven decreet, met betrekking tot de zoo even bedoelde gemeenten voortdurend behoorden te worden toegepast; al verder in aanmerking genomen zijnde:

200 1°. dat het buiten tegenspraak is, dat de gemeenten van het Zeeuwsch gedeelte des Bisdoms van Gent, tijdens de uitvaardiging van het decreet van den 30sten December 1809 betrekkelijk de kerkfabrieken, tot Frankrijk behoorden; dat dit decreet voor die gemeenten wettig verbindend was, en dat hetzelfde er, even als in de zuidelijke provinciën des Rijks, uitvoering heeft erlangd; en

205 2°. dat het voorgeschreven decreet evenmin voor de gez. Zeeuwsche gemeenten, als voor de gen. provinciën door eene latere wettelijke bepaling is gewijzigd of ingetrokken,

– is bij welgemeld besluit goedgevonden en verstaan, te verklaren:
dat het keizerlijk decreet van den 30sten December 1809, opzigtelijk de Roomsch-katholieke kerkfabrieken in de gemeente van het Zeeuwsch gedeelte des Bisdoms van
210 Gent wettig bestaat en voortdurend tot rigtsnoer moet verstrekken.

Ten slotte bevat deze verzameling inlichtingen omtrent de inrigting en samenstelling der jaarlijksche begrooting en rekening wegens het geldelijk beheer van de Kerkfabrieken bij de R. K. gemeenten, wat betreft de *begrooting, jaarlijksche rekening*, zoo van inkomsten als uitgaven en de balans, vergezeld van de noodige
215 modellen tot een en ander betrekkelijk.

Data

keizerlijk decreet van den 30sten December 1809.....	1
18den Germinal 10de jaar.....	1
sedert 1816.....	3
16 Julij deszelfden jaars.....	3
21 October 1818.....	3
16 Augustus 1824.....	3
Een koninklijk besluit van 27 October 1825.....	3